

Feltámadásra várva

VI. évfolyam,
1. szám
Szabadka,
2009. április 5.

Élet és halál

FELTÁMADÁSRA VÁRVA

A márvány szarkofágba rejtett test a feltámadásra vár. Művészet, esztétika, kultúra. A halál művészete, a halál kultúrája. Amelyről mostanság oly sokat hallani. És az életnek még van kultúrája? Mi az élet és mi a halál? Nagyhét és húsvét. Gyötrelmek, halál, feltámadás. Örök élet.

Kövess
ENGYEM!

ISSN 1452-6158 * Kiadja a Vojvodanska Hrišćanska Omladina –
Vajdasági Keresztény Ifjúság * Kiadóhivatal: 24000
Subotica – Szabadka, Ago Mamužić u. 13/2., Serbia *
Tel.: +381-24-533-797 * E-mail: kovess@christianus.org * Web:
www.christianus.org * Felelős kiadó: Negyela László M., elnök

Első lépésként a Bibliát lapozzuk fel, születést és halált keresünk. **[negyedik]**

[ötödik] Vasárnaponként egyhangúan megvalljuk a hitünket. Belegondoltunk abba, hogy hitet teszünk a test feltámadása mellett is?

Mengyán Szofia húsvéti alkalmával is a **[nyolcadik]** cikkében megjegyzi, hogy az ünnep külsőségekre helyezzük a hangsúlyt.

Ugye ismerős Önöknek Rembrandt *Dr. Nicolaes Tulp anatomia-előadása* című festménye? Élet és halál a művészetekben és az irodalomban. **[tizedik, tizenhetedik]**

[tizenharmadik] Krisztus feltámadása miben különbözik a többi jó történetektől? - teszi fel a kérdést Horváth Árpád jezsuita.

Saját halálunk leginkább nagyon messzinek, már-már nem létezőnek tűnik - véli Pap Ágota pszichológus. **[tizenkilencedik]**

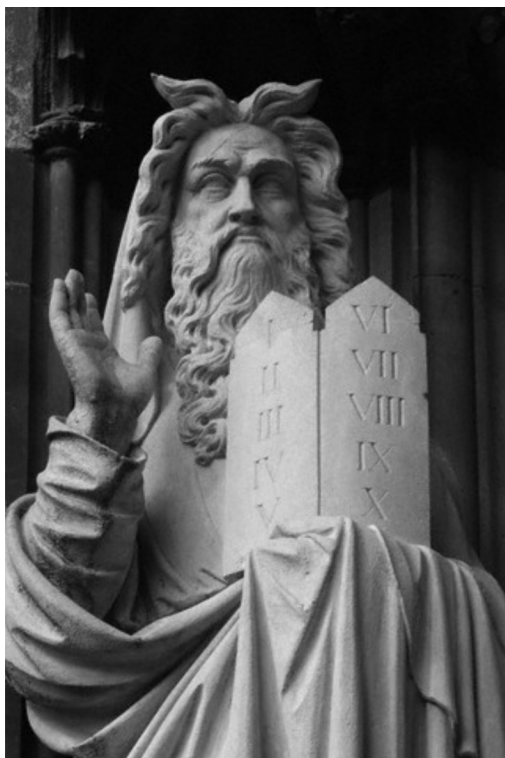
[huszonegyedik] Élettel és halállal nap mint nap találkoznak a mentősök. Balog Anikó a szabadkai mentőállomás egyik munkatársával beszélgetett. No és persze a zsidó teológia.

Élet és halál a Kövess ENGEM!-ben. Megjelent, noha nem élet-halál kérdése. És a dán még mindig azt kérdezi, hogy lenni vagy nem lenni. Míg ő töpreng, addig tessék átlapozni a lapot.

Egy „felcímkézett“ lábat szerettem volna vezető képnek rakni. Azt mondták morbid. Prúdek vagyunk ha a halál kerül szóba? Akkor élni miért nem tudunk?

És a húsvétnek mi köze az élethez és halálhoz? Nagyon is sok. Ott és akkor lett vége, és mégis akkor kezdődött minden.

[vége]

A Szentírást élet-halál dolgában talán három részre tudnánk választani: Vannak olyanok, akiknek a születésével vagy halálával egy történet (olykor mellékes) részeként ismerkedik meg az olvasó, teljes képet nem kap. Vannak olyanok, is, akiknek az életébe csöppenünk bele. Tudjuk, hogy volt a gazdag naimi ifjú... De, hogy milyen körülmények között született és beteljesedett-e az élete, netalán tragikus halált halt volna... A harmadik csoportba tartozókat születésüktől halálukig végigköveti a Szentírás. Ilyen Mózes. Jelen vagyunk születésénél, elrejtésénél, identitás–keresésénél és halálánál is. Ugye, azért jó, hogy nem marad kétség afelől, teljes életet élt és megvalósította küldetését. Keresztelő János életpályáját születésétől lefejezéséig nyomon követhetjük. Ha már Keresztelőnél tartunk: a harmadik csoport „b” kategóriája azon személyek, akiknek a születését és a halálát is ünnepli az Egyház. Szűz Mária (Kisboldogasszony és Nagyboldogasszony ünnepe), Keresztelő Szent János és Jézus Krisztus.

Van egy probléma: Ádámot és nejét, Évát nem tudtam besorolni a három csoportba. Ők a függelék. Éltek, de nem születtek. Teremtve lettek. Éva, az ősanya szül és születnek azóta is gyermekek.

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében.

Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött

Fiában, aki az Atyától **született** az idő kezdete előtt.

Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a

valóságos Istentől. **Született**, de nem teremtmény, az

Atyával egylényegű és minden általa lett. Értünk emberekért, a mi üdvösségünkért, leszállott a mennyből.

Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától és emberré lett. Poncius Pilátus alatt keresztre feszítették,

kínhalált szenvedett és **eltemették**.

Harmadnapra **föltámadott** az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atyának jobbján, de újra eljön

dicsőségben ítélni **élőket és holtakat** és

országának **nem lesz vége**. Hiszek a

Szentlélekben, Urunkban és **éltetőnkben**,

aki az Atyától és Fiútól származik, akit éppúgy imádunk és dicsőítünk mint az Atyát és a Fiút, Ő szolt a próféták szavával.

Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban.

Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a

holtak föltámadását és az eljövendő örök

életet. Amen.

Niceai Hitvallás

Nincs más az atyák között, akinek földi születésnapját ünneppel ülnénk meg, csak Jánosnak és Jézusnak a születését ünnepeljük. Ez nincs jelentőség híján.

Kövess
ENGYEM!

férfi és nő

függőleges és vízszintes

élő és halott

MENGYÁN SZOFIA

Ilyenkor húsvét táján megbolydul az élet egy kicsit: átrendezik az áruházakat, hogy minél kívánatosabb helyre tegyék a csokinyuszikat meg a különböző húsvéti nyalánkságokat, a házias lányok már tervezgetik, hogy mit süssenek az ünnepekre, a fiúk meg válogatják a parfümöket a locsoláshoz. Felpezsdül egy kicsit mindannyiunk vére az ébredező tavasz sugallatára. Ez van körülöttünk, ez a kavargás és örült tempó, amit az emberi vágy diktál. De vajon van-e egy kis időnk megállni és elcsendesedni? Végiggondolni ennek az ünnepnek a lényegét? Megérezni újból – vagy ki tudja, talán előre –, mit jelent Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása?

Keresztyéneknek tartjuk magunkat, mégis sokszor úgy élünk ebben a világban, mintha semmi reménységünk sem lenne. Fásultak és félnékek vagyunk, mint nagypéntek után a tanítványok. Hol van az a győzelmes élet, amit a Mester ígért? Hol van egyáltalán a Mester? Igen, halott, akárcsak az

álmaink. Azok a keresztyének, akik húsvét előtt élnek, nem ismerték meg meg a keresztyénség igazi lényegét, nem kapcsolódtak rá energiaforrására! Túrmezei Erzsébet a Húsvét után című versében így fejezi ki ezt az állapotot:

HÚSVÉT ELŐTT... nehéz,
szomorú léptek.
Húsvét előtt... zokogó, bús
miérték.
Húsvét előtt... ajtók, kemények,
zártak.
Húsvét előtt... arcok, fakóra
váltak.
Húsvét előtt... szívek, üres-
szegények.
Húsvét előtt... kihamvadott
remények.
Húsvét előtt... egy nagy
„Minden hiába!”
Bús eltemetkezés az éjszakába.

De húsvét lett! Feltámadott a
Mester!
HÚSVÉT UTÁN... el a
gyásszal, könnyekkel!
Húsvét után... futni a hírrel
frissen!
Húsvét után... már nem
kérdetni mit sem!
Húsvét után... új cél és új
sietség!
Jézus él! Nincs út, mely messze
esnék!
Húsvét után... erő, diadal, élet!
Csak azokért sírjunk húsvéti
könnyet,
Akik még mindig húsvét előtt
élnek.

Az a keresztyén, aki húsvét után él, annak van reménysége, az LÁTTA AZ ÉLETET. Az nem csak a megfeszített, halott Krisztust látja, hanem az már volt az üres sírban, az megbizonyosodott arról, hogy a Mester valóban feltámadt, az már találkozott Vele és örökre rákapcsolódott a mennyei energiaforrásra. Az ilyen ember reményteljes ember, aki tudja, hogy nincsen vége az álmoknak, – sőt, bizonyossága van afelől, hogy az álmok nem maradnak álmok, hanem meg is valósulnak! – Krisztusban!

Gondoljunk erre húsvétkor! Akarjuk megérezni a Feltámadott jelenlétét és szomorúságot örömmre, bággyadságot életre változtató erejét!

Míg a szent örömmel várta a halált, ugyanez nem mondható el a bűnösök nagy tömegéről. Őket arra kellett biztatni, hogy fogadják megbékélve az életből való távozás pillanatát, de még inkább e pillanat fenyegető közelségére kellett emlékeztetni őket, hogy még időben meg tudják bánni bűneiket. Ezért a szent helyeken található képek és prédikációk egyaránt azt a célt szolgálták, hogy figyelmeztessék a híveket a halál közelségére és elkerülhetetlenségére, s a pokolbeli gyötrelmek szörnyűségeire.

Ez a téma népszerűbb volt a középkorban (de a későbbi korokban is). Nem véletlenül, hiszen azokban az időkben az élet sokkal rövidebb volt a mainál: a szünni nem akaró háborús helyzetekben az emberekkel könnyen végzett egy-egy járvány vagy éhínség. A halál pedig elkerülhetetlenül mindenhol jelenvalónak látszott. Sokkal inkább, mint ma, amikor igyekszünk elfelejtkezni róla, a temetőkbe száműzni, megnevezése helyett körülírni, vagy egyszerűen leredukálni.

Az irodalomban a halál diadalának motívuma a XII. században jelenik meg, Hélinand de Froidmont Vers de la mort-jával, s ezt folytatja különféle változatokban az „ubi sunt” költői toposza is (hol vannak a valaha volt szép nők, az egykori ragyogó városok, minden elenyész). A középkorban a halál fájdalmas, de otthonos dolognak tűnt, egyfajta állandó – s olykor szinte bohócszerepet játszó – szereplőnek az élet színpadán.

Számos középkori freskóciklus – például a pisai Camposantóban – a „halál diadalmenetét” állítja szemünk elé. Rómában, a győztes vezérek daiadalmenetében a díszszekéren mindig ott állt a győztes mellett a rabszolga is, aki örökké azt ismételte neki: „emlékezz rá, hogy ember vagy”, egyfajta „momento mori”-ként. Ennek alapján keletkezett a „diadalmenetek” (trionfi) irodalmi műfaja (például Petrarcanál), amelyek között mindig ott van „a halál diadala” is, a halálé, mely győzedelmeskedik minden emberi hiúság, az idő és hírnév fölött.

A halál diadala szorosan kötődik az utolsó ítélet képéhez, amely a hívek figyelmeztetésének másik formája, s számos színházi játék és karneváli jelenetes kocsis témájául szolgált (például Vasarinál).

Más illusztrált történetek három lovat állítanak elénk, akik az erdőben három csontvázzal találkoznak, s ezek mintegy tükör által tárják eléjük a valamennyiünre váró közeli jövőt (a gyakori felirat szerint „voltunk, ami vagytok – lesztek, ami vagyunk”). Vagy bomló holttestre lelnek, s egy szerzetes figyelmezteti őket a reájuk váró sorsra. Ezt a témát sok freskó dolgozza fel, így a vizzolanói Szűz Mária apátságban a Három élő és három halott találkozása (XIV. század), a cremonai San Luca sekrestyéjében a Három élő és három halott párbeszéde, vagy a clusonei Oratorio dei Disciplini (XV. század) részben megcsonkult külső falfestménye, amelyen a halál diadalának témája

összefonódik a haláltáncéval.

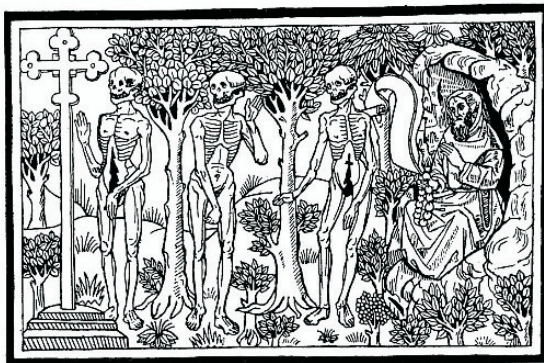
A modern korban – talán pont az első anatómiai tantermek megjelenésével párhuzamosan – a diadalmenet karneváli képét a bűnbánati irodalom váltja fel a haláltusa egyes mozzanatainak részletes és hátborzongató leírásával. Ilyen például Sebastiano Pauli szövege is.

A modern irodalomban is számtalan változatát találjuk a halál diadalának: elég Baudelaire-t, vagy DeLillót idéznünk.

A halál bemutatásának másik, tudós körökben és népi közegben egyaránt gyakori formája volt a haláltánc, amely a szent helyeken és a temetőkben zajlott. A neolatin nyelvekben bevett „macabro” elnevezésének etimológiája vitatott –talán arabból vagy héberből származik, talán egy Macabré hangzású személynévből–, s magát a rítust minden bizonnyal a XIV. századi nagy pestisjárványok okozta rettenet hívta életre, nem a félelem fokozására, hanem éppen a félelem eloszlatására, és a végső percbe vetett bizalom megerősítésére. A tánc pápákat, császárokat, szerzeteseket vagy szép fiatal lányokat vonultat fel, akik a csontvázakkal összefogózódva táncot lejtenek az élet mulandóságát s a gazdagság, kor és hatalom minden különbségének kiegyenlítődéset szemléltetve. Egyik legkorábbi, 1424-ből származó képi ábrázolása csupán metszetreprodukciókon maradt ránk a párizsi Église des Innocents-ből.

A reneszánsz idején kis formátumú könyvek népszerűsítették fametszetek sorozatán keresztül a haláltáncot. A leghíresebbek Hans Holbeintől származnak, s mind a mai napig újra kiadják őket. Ezek a mindennapi élet vagy a bibliai elbeszélések jelenetein egy-egy csontváz áll a főszereplők mellett, jelezve, hogy a halál mindig lesben áll, s elválaszthatatlan társa az emberi életnek.

A XVII. században a „camera obscura” új technikájával vetített első képek közül igen sok csontvázat ábrázolt, s a haláltánc talán legutolsó – és egyik leghíresebb– példájával Ingmar Bergman A hetedik pecsét c. filmjében találkozunk.

HORVÁTH ÁRPÁD

Hogyan lehet a feltámadásról ma, 2009-ben, értelmesen beszélni? Néha az a benyomásom, az emberek úgy fogadják a szavaimat, amikor a ma is élő Jézus Krisztusról beszélek, mintha egy szép mesét hallanának, amiben lehet valami igazság, mint ahogy a mítoszoknak, a hőskölteményeknek is van némi igazságértékük, bennük is rejlik valami bölcsesség, és hát ki tagadná, hogy ezek is tudnak lelkesíteni, tartást adni, életetni bizonyos mértékig? De Krisztus feltámadása miben különbözik az összes jó sztoritól? Nem ő volt az egyetlen, akit keresztre feszítettek, de ő volt az egyetlen, aki feltámadt - szokták mondani buzgó hitszónokok. Feltámadt, de hogyan? Mi az, hogy feltámadás? És ha feltámadt, hogy van ő közöttünk?

Ami a Szentírásból kitűnik, hogy Jézus nem „csak” feltámadt a halottak közül, illetve ő nem úgy támadt fel a halottak közül, hogy visszajött az életbe, amit aztán folytatott három nap „kieséssel” (amíg a

ő nem úgy támadt fel a halottak közül, hogy visszajött az életbe, amit aztán folytatott három nap „kieséssel”

sírban feküdt), hanem valami egészen más, valóban rendkívüli dolog történt Krisztussal az első húsvétkor, és a Szentírás szerzői nagyon erőlködnek, hogy egyáltalán szavakba tudják szedni a nagy húsvéti eseményt. Ami történelmi egzaktsággal megállapítható, hogy teste a sírban –amit katonák őriztek nehogy valaki elvigye–, harmadnapra nem volt ott. Aztán látták is, meg nem is a feltámadottat. Az asszonyok a sírnál először nem ismerték fel, a kertészt látták benne, aztán meg valahogy mégiscsak ráismertek. Kedvenc feltámadás-történetem az Emmauszi tanítványok esete. Ezek mentek az úton, teljesen kiábrándultan a keresztfeszítés után, aztán egyszer csak egy idegen csatlakozott hozzájuk, velük tartott, a Szentírásról beszélgettek, meg hogy mi történt Jeruzsálemben, majd megérkeztek egy vendéglátó helyre, ahol vacsorához ültek, és amikor az „idegen” megtöri a kenyeret, ráismernek: Jézus, a Krisztus, az Úr! De mire észbekaptak, hogy hiszen ez ő, mire úrrá lesznek a teljes döbbeneten, csak azt látják, hogy nincs is már közöttük.

Hát ilyen a feltámadott Jézus Krisztus, az Úr, hogy ott is van, meg nincs is. Ami azonban közös ezekben a történetekben, hogy ahol Jézus megjelenik, ott, úgymond, lángolni kezd az emberek szíve. Gyógyító, hitet hozó, életet teljessé, még teljesebbé tevő jelenléte egyértelmű. Az ember alig tudja felfogni, de hát a feltámadás eseménye nem csak az ész szintjén világít be, hanem az egész emberi léte átjárja. A feltámadott pedig szabadon járkal át a zárt ajtókon, életünk zárt ajtóin is, megjelenik életünk partvonalain, ahol nagy fogásra bíztat bennünket, táplálja a

megszeppent hozzátartozókat gondosan előkészített táplálékkal, és ha kell, akkor velük is eszik. Végül pedig a Szentírás azt mondja, hogy elment, értsétek már meg, ő nem úgy van velünk, mint ahogy a keresztfeszítés előtt volt, ő feltámadott, és ha ezt még nem értitek, hát akkor „felemelkedik a felhők fölé”, csak hogy megértsék végre: a feltámadott lét meghalad minden meglévő értelmi kategóriát, amivel ezt egyértelműen ki lehetne fejezni. A feltámadottal való találkozáshoz az egész ember kell, teljes lényével, és akkor is csak úgy van, hogy valamit megérthetünk belőle, a többlet pedig abba a szférába tartozik, amit hitnek nevezünk.

A feltámadás élménye ott él a Krisztust követő közösségekben kezdetektől fogva. És a feltámadásba vetett hit megjelenik személyes életünkben is. Nem mint egy szép történet, mítosz, tanulságos mese, hanem mint az embert teljesen átjáró egzisztenciális élmény, amely képes az emberi életet biztosnak vélt sarkaiból kiforgatni, teljesen megváltoztatni, amiért hívó emberek a vértanúságig képesek elmenni, és amely élmény ma is, az én életemben is, majdnem kétezer évvel a keresztfeszítés után, elemi élmény marad, rejtelmes, de továbbra is formál, reményt ad, tartást, hitet és bizalmat, hogy mégiscsak van értelme az életnek, az áldozatnak, és a szenvedésnek is talán. És ami legszebb ebben a hitben, hogy nem tudjuk zsebre vágni, azaz nem lehetünk egyáltalán biztosak benne, hogy most aztán véglegesen a miénk. A hitet nem lehet birtokolni. A hit ajándék, nem lehet „csinálni”. Kapjuk. Vagy van, vagy nincs. És aki megkapja, őszintén éli, annak életén, mint az élő hit biztos névjegyei, megjelenik néhány biztos jel: a tiszta öröm, a hála, és a mélységes béke érzése. És ekkor már egészen máshogy hangzik a húsvéti köszöntés: Jézus feltámadott! Ő valóban feltámadott! Alleluja!

- Minden vég tulajdonképpen valaminek a kezdete.
- És ha nem tudod, hogy hol Vagy, akkor?
- Akkor a dolgok közepénél tartasz.

Ugye, ismerős? Ez a halál kultúrája. Amikor a Magyar Szó hétvégi száma hemzseg a gyászjelentésektől és halálhírektől, amikor a város főutcáin a fákra gyászjelentéseket tűznek ki. Találkoztak Önök olyan esettel, hogy születésről számolt be az újság vagy tanúskodott a fára kifüggesztett fecni? Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük... és az örömet miért nem jelentjük? Csak a halálban, tragédiában kívánunk osztozni a másikkal? Az örömet miért nem tudjuk megosztani?

Mihelyst e test...

Sebastiano Pauli (1684–1751)

Nagyböjti prédikációk, Velence (1752)

Mihelyst e test, mely most oly arányosan összeállított és jól szervezett, a sírba tér, és színét elváltoztatja, sárgára és holtszínre sápad, ám olyan sáppadságra és ónos szürkére, amely hányingert és félelmet kelt. S aztán tetőtől talpig elfeketül, és sötét és füstös színre vált, akár a kialudt szén. Majd arcán, keblén és gyomrán különös módon puffadásnak indul, s a gyomor felfúvódásából egyfajta bűdös és zsíros folyadék fakad, amely a környező testtájak romlását is felgyorsítja. Majd ez az elsárgult és felfúvódott has kiszélesedve felszakadozik, itt és ott egy hasadással, amelyből rothadó és undorító folyadék nedvedzik lassan, s ezen úsznak ama fekete és pusztuló hús foszlányai. Emitt egy férges szem lebeg a folyadék felszínén, amott az ajak egy darabja, megrothadva és romlásnak indulva; még arrébb a foszló és büzlő széklet foszlányai. Ebben a zsíros iszapban aztán férgek, legyek és más undorító lények nagy sokasága keletkezik, amelyek a romlott vérben nyüzsögnek, s a rothadó húst falják és pusztítják. E férgek egy része a kebelből kél ki, egy másik, mocskos és nyálkás csoportjuk az orr üregéből; megint mások ama rothadásban nevelkedvén ki-be járnak a szájon; s a leghízottabbak a torkon járnak és gurguláznak fel és alá.

Hogyha meghalok

William Shakespeare

Szonettek, 71 (1609)

Hogyha meghalok, ne tovább, ne gyászolj,
Csak míg hallod a zord harang szavát,
Mely széthírleli, hogy e rút világból
Legrútabb férgek közé szöktem át;
Sőt, ha versem olvasod, ne idézd
Írója kezét: szívem úgy szeret,
Hogy édes agyadnak a feledést
Kívánja sajtó emlékem helyett.
Vagy ha (mégis) látod írásomat,
Mikor engem a föld már elkever,
Ne mondd ki szegény nevemet se: Hadd
Haljon szerelmed halálommal el;
Mert a bölcs világ átlát szíveden,
S bár meghaltam, gúnyolni fog velem.

Haláltánc

Charles Baudelaire (1821–1867)

Párizsi képek, (1857)

Büszke, mint aki l, elegáns termetére, zsebkendő ékíti, kesztyű és nagy csokor; ahogy jár, hanyagul, holmi bizarr ledérre, sovány kokottra vall az únt, fanyar modor. Volt-é már, mint övé, oly karcsu test bálban? A túlzó, tág ruha omló, királyi bő redőkkel hullt köré s alul szárazka láb van s hegyén sziromszerű, csinos, csokros cipő. A rezge fodrok, a kulcsont szélére torlón, mint felvert, buja hab a szirtfokok alatt, védik szemérmesen – ne törjenek vigyorgón rejtekükből elő – a gyászos bájukat. Szeme mélyeiben üresség és homály van, s a koponyát, melyet ügyes füzért szorit, törékeny csigolyák viszik, himbálva lágyan. - Óh, cifra Semmi, te, kit vad búbáj borít! Lesznek sokan, akik torzképül magyaráznak, s nem értik meg, a hús szerelmétől vakok, névtelen, elegáns báját a pusztá váznak, de én, nagy Csontalak, hú ingyenced vagyok! Jöttél, hogy bénító grimásszal halni rontsad az Élet ünnepét? vagy űz egy régi vágy? Kéjekkel hiteget egy új boszorkaszombat és sarkantyúzni még elő bordádba vág? (...) Szörnyű gondolatok bozsognak mély szemeidben, szédületet lehell örvényük s fogadom, a gyáva táncosok rossz ízekre émelyedten látnak örök mosolyt harminckét fogadon. Mégis, ki az, aki csontvázat nem ölelt még s a holt dolgok ízét ki nem kóstolta meg? Mit érnek parfümök, frakkok vagy drága kelmék. Téged csak az utál, ki szépként tetszeleg. Orratlan bajadér, biztos győzelmű vad lány, e kényes táncosok hadd hallják hát szavad. „Kevély cifrák! A sok festék és púder alján halálszag bűzlik ám! Óh, pézsmás váz csapat roncs Antinouszok, kopasz kikent-kifentek, sok vánnyadt dandy és nyűtt nőcsábász tetem, a halál tánca visz s tovasodródva mentek a táj felé, melyet nem ismer senki sem!“ (...)

Egy hullaház nézete

Sylvia Plath (1932–1963)

Brueghel füst- és mézárllástengerén csak
Ketten vakok a dögkeselyűhadra:
A férfi ott úszik a nő kék szatén
Ruhája szigetén, és énekel
Csupasz vállához; fölébe hajolva
A nő kottalapocskát perdít a kezén,
És nem hallják, hogy árnyat vert dalukra:
A csontkéz-hegedűs halálfejt.
Virul flamand szerelmük; amíg lehet.
De a pusztulás festékbe fagy, s nem bántja
A kecses kis buta fészket a kép jobb alsó sarkában.

PAP ÁGOTA

Sokan formáltak már kérdést az élettel és halállal kapcsolatosan. Fontos tudni, hogy ezek a kérdések kortól függően más-más megközelítésben kerülhetnek elő. Három éves korától kezd el érdeklődni a gyermek a születés és a halál titkai felől, de ma már nagyon sok csatornán keresztül érhetnek bennünket információk a témával kapcsolatosan, „köszönve” ezt a média fejlődésének. Gondoljanak csak a korunkra oly jellemző agresszióra: lelőtték, megölték, feldarabolták, felrobbantották, lemészárolták, megfojtották, összeütköző vonatok, lezuhanó repülőgépek, háborúk, természeti katasztrófák, közúti balesetek, halálos gázolás, stb.

S szorongó éránkban ez az agresszió önmagunk felé is irányulhat végzetesen – ez az öngyilkosság. A gyermek komputer-játékában városokat lehet lebombázni játékból, embereket elgázolni autókkal, a társakat leszúrni vagy lelőni – játékból. Ilyen körülmények között hogyan igazodjanak el a gyermekek az élet és a halál kérdésében?

Az idő múlásával – avagy az élettel – egyre inkább tudatosodhat, hogy jelen van a halál, mégis a saját halálunk leginkább nagyon messzinek, már-már nem létezőnek tűnik. Folyamatosan halnak el, és -meg körülöttünk élőlények. Eltemetjük a bogárkát, a kanárit, a hörcsögöt, a cicát, a kutyust. Később a szeretteinket, ismerőseinket. Nagyon nehezen dolgozzuk fel azt, hogy az emberi élet eltérő hosszúságú, amit nem old meg a statisztika vagy a családi gének hozadéka. Ezért már nagyon korán megértjük, hogy létezik a természetes halál, s a nem természetes halál. Manapság nem is értjük, hogy valaki csendesen, idősen is távozhat. Mindig egy diagnózist, egy pontos okot keresünk. Ugyanakkor mindig jelen van a születés is, a megújulás, a feltámadás. S ahogyan létezik a jó szülés, ugyanúgy teret kell engedni, vissza kell adni a halál méltóságát is. Az utolsó napokat mind a család, mind a beteg számára értékesé, élhetővé tenni, ahogyan Polcz Alain (magyarországi hospice mozgalom megalapítója) fogalmaz: „Nem az a fontos mikor valaki haldoklik, hogy milyen autója van, mekkora volt a lakása, hogyan volt berendezve. Az a fontos, hogy kik éltek abban a lakásban, hogyan viselkedett velünk.”

Korábban úgy tűnik, mintha többet tudtak volna a halálról, s ezért életük része lehetett anélkül, hogy a koleszterinszintre és a kalóriamentes üdítőkre, fogyasztó csokoládéokra szántak volna figyelmet. A fogyasztói társadalom nem tud mit

**saját halálunk leginkább
nagyon messzinek,
már-már nem létezőnek tűnik**

kezdeni a halállal, tabuvá vált a halál témája és a gyász is. Ma csak az ölés, a gyilkosság ismeretére szocializálódunk. Arról, hogy mi történik azután, hogy mi a halál következménye, mit jelent az élet vége, nem tudunk mit mondani.

Shakespeare-rel szólva a halál nem ismert tartomány, ahonnan nem tért meg utazó. Nem is tudunk könnyen állást foglalni arról, hogy milyen a halál utáni élet, hisz néha arról is nehéz beszélnünk, ami előtte folyt. Mégis, minden vallás megegyezik abban, hogy kinyilvánítja a mennyország létezését, azt állítva, hogy áldásainak élvezete egy helyesen eltöltött földi élet után következik. A legtöbb más vallás inkább úgy írja le, mint ami a helyesen leélt élet szükségszerű eredménye. Az elképzelés kulcsa annak megértése, hogyan készíti elő az ember saját mennyországát.

Kövess
ENGYEM!

BALOG ANIKÓ

A mindössze 21 éves **Hallgató Nóra** már egy éve a szabadkai mentőállomáson dolgozik. Azt mondja, azért könnyű a munkája, mert egy jó csapat tagja, ahol mindenki pozitív gondolkodású, életvidám ember. Ilyenek annak ellenére, hogy nap mint nap életekért küzdenek, olykor kudarcot vallanak. Nem egyszer pedig túl későn érnek a helyszínre és szembesülniük kell a halállal, sőt szembesíteni a hozzátartozókat a megváltoztathatatlannal. Munkájáról, az élet-halál viszonyról és saját halálközeli élményéről mesél Nóra.

illusztráció

- Mi is pontosan a feladatod a mentőállomáson?

- Fontos elmondanom, hogy háromtagú csapatokban dolgozunk: van egy sofőr, orvos valamint egy technikus. Én ennek a technikusnak a segédje vagyok. Bennünket általában újraélesztésekhez hívnak. Adrenalinral teli munka a miénk: mi vagyunk az első személy, akivel egy baleset után kontaktusba kerül a sérült, és azonnal kell cselekednünk, ha meg szeretnénk menteni az életét.

- Hogyan lehet feldolgozni egy ember halálát, aki voltaképp a szemed előtt halt meg?

- Sikeres újraélesztés nagyon ritkán fordul elő. Sok tényező befolyásolja a mentést: hogy melyik városrészből érkezett a hívás, milyenek az útviszonyok, mikor vették észre, hogy a beteg esetleg eszméletlen. Mi a lelkünket is kitesszük egy-egy beteg életben tartásáért, de amikor megszűnnek a vitális funkciók, akkor már csak néhány perc és beáll az agyhalál. Erről beszélni nem szoktunk. Valamilyen szinten elkönnyveljük magunkban, azzal a tudattal együtt, hogy mi

mindent megtettünk.

- **A halálhírt a hozzátartozókkal beszélni nagyon nehezen lehet...**

- Ez változó. Attól függ, hogy egy régóta betegeskedőről vagy egy hirtelen, fiatalon elhunyt valakiről van-e szó. Az emberek mind-mind másképpen reagálnak. Ilyenkor már csak az a dolgunk, hogy elmondjuk nekik, mi a teendő, miután mi elmegyünk.

- **Miként tekintesz az elmúlásra, egyáltalán „elmúlunk-e”?**

- Úgy mond én már megéltem a halált. Háromszor. Valójában nem tudunk róla semmit. Csak elképzelhetjük, hogy mi lehet utána, ezért is félünk tőle. Azt gondolom, hogy akik meghaltak, azoknak már könnyebb, mi meg sajnos életünk végéig érezzük az ő hiányukat. Mert minden ember ér, ért valamit a Földön.

Négy évvel ezelőtt volt egy balesetem, melynek során 20 percre elveszítettem az eszméletemet. Ekkor láttam azt a bizonyos fényt, csak láttam, de én magam sötétben voltam. A fény pozitív hatást keltett bennem, de küzdöttem, hogy visszatérjek.

Szerintem a halál után csak jobb lehet,

megszűnik a küzdelem, megszűnnek a fájdalmak. Vannak egyházi tanítások meg mítoszok arról, hogy létezik mennyország, pokol, purgatórium. Szerintem bármi is vár bennünket az csakis valami jó lehet.

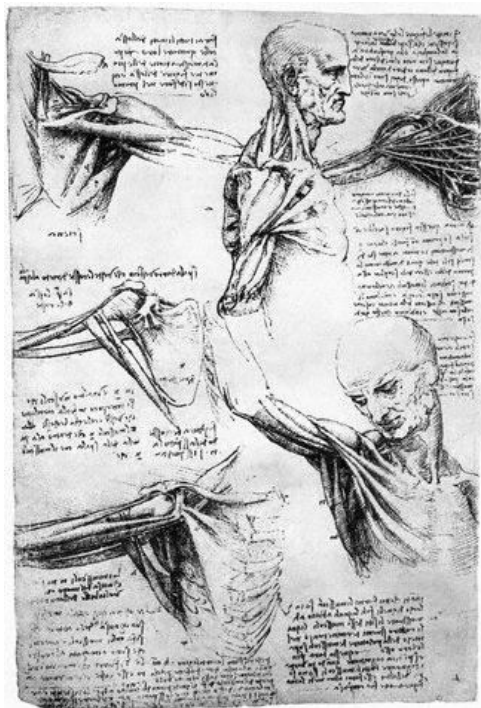
- **Ezek után megváltozott-e az életed?**

Bár akkor még csak egy kamaszlány voltam, mégis teljesen megváltozott az életem ez után az „élmény” után.

Mindennap örültem és a mai napig is örülök annak, hogy reggel felébredek. Minden napban találok örömet. Amikor megmentjük valaki életét, nagyon fel tud tölteni. Úgy érzem, kaptam még egy esélyt, szinte újjászülettem. Boldog vagyok. Hogy miért? Azt néha én sem tudom.

- **Megkönnyíthető-e valahogyan a gyász időszaka?**

- Szinte minden munkanapomon látok embereket meghalni. Könnyeben viszonyulok az elmúláshoz, bár nem tartom könnyű dolognak a hozzátartozók elvesztését. Nagyon nehezen fogadtam el

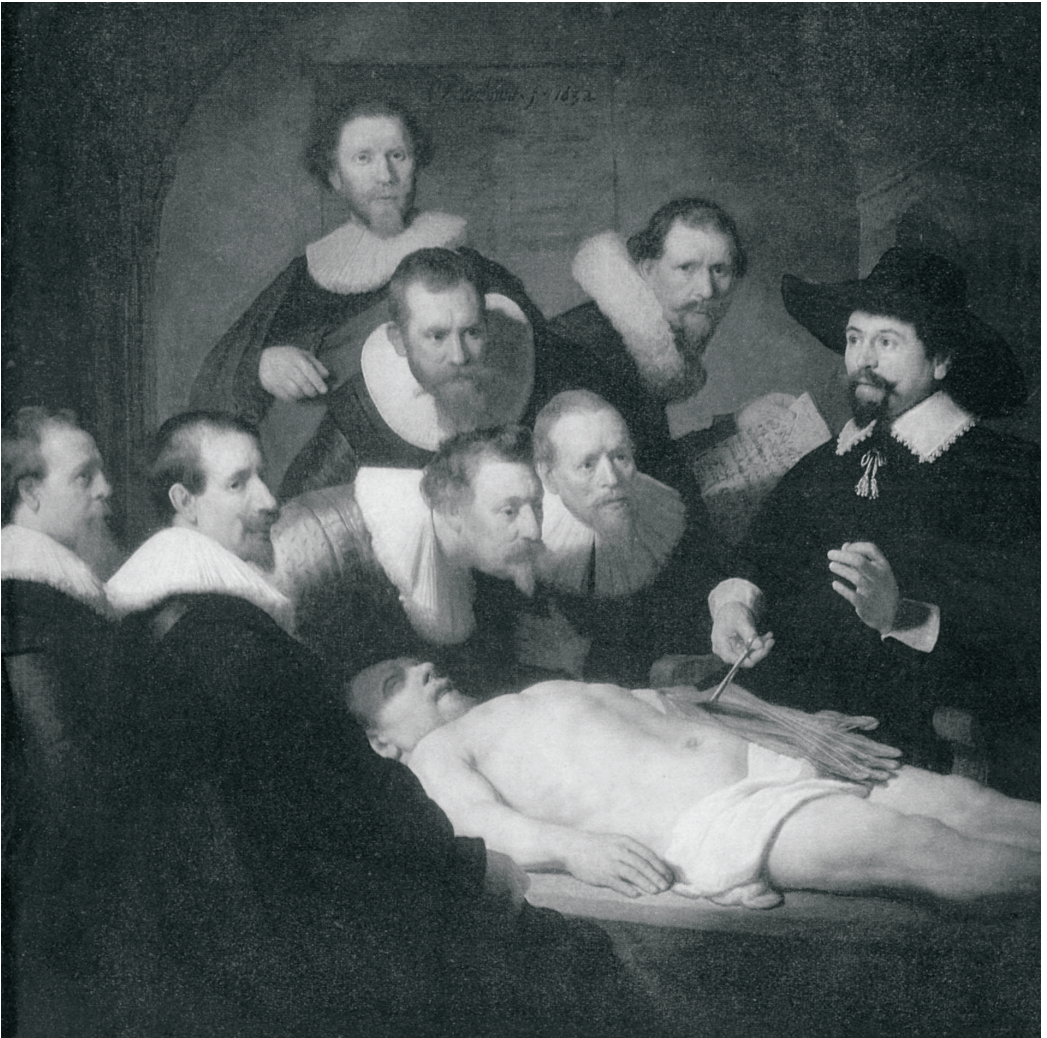

a nagyszüleim halálát. A sok-sok miétre próbáltam akkoriban választ kapni. Aztán megértettem, hogy nekik már könnyebb és egyszer nekünk is az lesz. Egyelőre még nem, mert érezzük a hiányukat.

- Milyen a tartalmas élet, mikor élünk igazán?

- Nekem attól nincs boldogabb napom, mint amikor este 7-kor elgyötörten hazaérek és egy sikeres napra gondolhatok vissza. Mert az megérte. És még napokig ébren tudnék maradni, hogy örülhessek. Tartalmas élet? Ha szeretve vagyunk és ha megtaláljuk önmagunkat. Én a munkámban vagyok a legboldogabb.

JELLEN SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

MENGYÁN SZOFIA, Topolyán **született**, 298 hónapja **él**.

ÚJHÁZI SZONITA, Zentán **született**, 296 hónapja **él**.
FEHÉR MÁRTA, Szabadkán **született**, 388 hónapja **él**.

NEGYELA LÁSZLÓ M., Szabadkán **született**, 297 hónapja **él**.
PAP ÁGOTA, Szabadkán **született**, 332 hónapja **él**.

BALOG ANIKÓ, Szabadkán **született**, 225 hónapja **él**.
HORVÁTH ÁRPÁD, Szabadkán **született**, 409 hónapja **él**.

Prológus

Az éjjel arra eszméltem, hogy az ágyamban ülök. Álmatlanság gyötört. Azon töprengtem, hogy nemsokára 25 éves leszek, ami meg majdnem 30. És itt, Közép-Kelet-Európában az átlagéletkor hatvan valamennyi. Szóval, szinte életem felét leéltem. Pánik és kétségbeesés vett rajtam erőt. Mert alig éltem még, és mennyi tervem lenne...

Élet és halál

Az élet minden mi, létező. Élet születni, tanulni, felnőni, enni, játszani, futni. Az élet örülni és csalódnni. Élet meghalni de azon túl már nem élet. Az élet a létezés.

A halál kezdete a halál. Elmúlás. Meddig tart? Nincs vége? Feltámadunk? Várom a holtak feltámadását – mondjuk minden vasárnap a szentmisében, a Krédóban. „Csak az a vég! - csak azt tudnám feledni!” – mondja Madách Ádámja. Mert nekünk a szemünk előtt lebeg? „A halál naponként ott álljon a szemed előtt” – figyelmeztet Nursiai Szent Benedek regulájában. Egy szerzetes ezt a felszólítást nem hétköznapi módon valósította meg: a kolostor bejáratához egy koporsót helyezett ki. A betérőt talán inkább meghökkentette, mintsem emlékeztette a halálra. Döntéseinknél és cselekedeteink során eszünkbe jut, hogy porból lettünk és porrá leszünk?

Európa előregedett, ahol a halál kultúrája tombol. És az élet? Az élet kultúrája? Tudunk-e élni? Vagy csak túléljük az egészet? És meghalni? Mert meghalni is tudni kell.

Szent Pál és a keresztény misszió

Az Egyház kezdeteiről és
mai feladatainkról
a Szent Pál-évben

Előadó: Ft. Dr. Kránitz Mihály
*egyetemi tanszékvezető,
a Pázmány Péter
Katolikus Egyetem rektorhelyettese*

2009. április 18., szombat
Középiskolások Diákotthona
(Szabadka, Harambašić u. 22.)

Program:

08:30 regisztráció

09:00 szentmise

*10:00 I. előadás: Szent Pál meghívása
és küldetése. Felkészülése a misszióra.
Mit tanulhatunk ma Szent Páltól?*

12:00 ebéd

*14:00 II. előadás A keresztény
közösségek születése, fejlődése és
vezetése. Milyen kihívások előtt áll a
kereszténység Európában?*

16:00 Szent Pál litánia

Szervező:

Teológiai Katekétikai
Intézet

Támogató:

Szülőföld Alap

Hitoktatók
képzése

Az előadás mindenki számára nyitott!
Részvételi szándékát kérjük, jelezze legkésőbb április
16-ig a 063/11-533-21-es telefonszámon.

Isten a „föld porából” teremtett ember orrába lehelte az „élet leheletét”, a judaizmusban megszentelt értékévé nemesedett. A gyilkosság főben járó bűn, s a szándékos gyilkosságot a bibliai törvénykezés halállal bünteti. Akár mártíromság árán is vállalnia kell a zsidónak, hogy vért nem ont ki. Ez alól kivétel az önvédelem és a szélsőséges helyzetek. Ha emberi élet forog kockán, akár vallási törvény (tiltott étel fogyasztása vagy a sábbát) megszegése is megengedett az élet védelmében.

A halál, mint a földi élet vége, a judaizmusban nem jelenti az emberi létezés teljes befejezését, mert a lélek halhatatlan, a test – az ígélet szerint – feltámad. A halál nem jelenti az élőkkel való kapcsolattartás teljes megszűnését sem. Az élőknek különböző kötelezettségeik vannak az eltávozottak iránt, s ezen kötelezéseket teljesítve „igaz jóságot”, nagylelkű cselekedetet hajtanak végre.

A zsidó kulturális lexikon alapján

Képek a szabadkai zsidó temetőből

**A valóságot képviseljük.
Vajdasági Keresztény Ifjúság**